

Govor zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dr. Denisa Zvizdića na svečanosti obilježavanja 121. godišnjice osnivanja “Preporoda”

Sarajevo, 20. februar 2024.

“Poštovani prisutni,

Dame i gospodo,

Uvaženi članovi akademske i kulturne zajednice i predstavnici svih nivoa vlasti,

Cijenjeni profesore Kodriću,

Iznimnu čast mi predstavlja biti pokroviteljem večerašnjeg svečanog koncerta kojim obilježavamo 121. godišnjicu od osnivanja Bošnjacke zajednice kulture „Preporod“. Riječ je o temeljnoj i najstarijoj kulturnoj ustanovi Bošnjaka, koja je uvijek na ispravan način razumjela Bosnu kao originalni obrazac za mogućnost suživota, kao prostor susreta kulturnih krugova i svjetskih religija, kao koegzistenciju različitosti etničkih zajednica, kultura i konfesija sa posebnim fokusom na potrebe Bošnjaka i afirmaciju njihovog vlastitog identiteta i kulturne samobitnosti.

21. stoljeće u kojem živimo obilježeno je sa dva divergentna procesa: sa procesom globalizacije u kojem na političkoj, društvenoj i kulturnoj sceni dominiraju najveći i najutjecajniji, ali i procesom jačanja identiteta kako bi se kroz različite kulturne i tradicionalne forme sačuvala temeljne vrijednosti i posebnost kao zaštita od svih oblika asimilacije i negacije drugog i drugačijeg.

Jedan zapadni diplomata je na početku XX stoljeća rekao:

“Ako želite iskorijeniti jedan narod, onda počnite osakaćivati njegovo povijesno pamćenje, a zatim izobličite i unakazite njegovu kulturu i učinite da usvoji kulturu koja nije njegova kultura, i onda falsifikujte i izmislite neku drugu povijest koja nije njegova povijest i naučite ga toj izmišljenoj povijesti. Tada će taj narod zaboraviti ko je i ko je bio i izbrisat će se

tragovi njegove civilizacije. Tako će svijet zaboraviti taj narod i on će postat poput izumrlih naroda.”

U ovoj izjavi je ustvari sadržan jedan od najvećih izazova sa kojim se Bošnjaci suočavaju u posljednja dva stoljeća - riječ je o kontinuiranim pokušajima da se ospori identitet Bošnjaka kao autohtonog naroda sa svojim jezikom, sa sopstvenim etničkim, duhovnim, kulturnim i državotvornim identitetom, a posljednjih decenija i kao ravnopravnog političkog subjekta unutar BiH, a onda konsekvntno i influentno i Zapadnog Balkana i Evrope.

Upravo se u ovome procesu očuvanja i jačanja identiteta i kodifikacije i razvijanja naše kulture, umjetnosti i nauke, ogleda nezamjenjiva uloga „Preporoda”, koji je izuzetno zaslužan za ono čime se mi često ponosimo i što često ističemo, a to je - da je bošnjački narod moderan evropski narod koji u svom biću savršeno objedinjuje najbolje osobine i duhovno naslijeđe civilizacija koje su obitavale na ovim prostorima.

„Preporod“ je školovao, stipendirao i institucionalno podržavao ogroman broj bošnjačkih intelektualaca koji su kroz historiju zauzimali najvažne političke, univerzitetske i društvene funkcije što je, posebno u periodima kolebanja i izbora između pravih i lažnih alternativa, imalo presudan značaj za Bosnu i bošnjački narod kao intelektualni i etički kompas koji nas je svaki put uspio provesti kroz scile i haribde teških vremena kada su na djelu bili hegemonistički projekti koji su kao javno proklamovani cilj imali namjeru brisanja Bošnjaka i Bosne sa historijske, kulturne i političke scene našega regiona i Evrope pri čemu se neargumentovano i sa pozicije političke moći, pokušao zanemariti izuzetan kulturni, književni i duhovni opus Bošnjaka pokazan i dokazan u kulturnom i književnom stvaranju još od perioda Osmanske vladavine pa do modernih vremena, od Safveta-bega Bašagića, pa do Rizvića, Maka, Imamovića, Durakovića ili Isakovića kao najvećeg bosanskohercegovačkog dramskog pisca čije je „Biserje” bilo prelomni događaj u razvoju bošnjačke kulture 70-tih godina prošlog stoljeća.

Od momenta obnove rada i djelovanja današnjeg „Preporoda“, 90-tih godina prošlog stoljeća, „Preporod“ je kreirao i realizirao nekoliko kolosalnih kulturnih i naučnih projekata od velikog društvenog sadržaja čiji su rezultati već vidljivi, ali čija će prava evaluacija i

utjecaj u smislu afirmacije kulturnih vrijednosti i posebnosti Bošnjaka, ali u simbiozi sa integrirajućim bosanskim kulturnim identitetom, imati svoj pravi efekat u narednom periodu.

U skladu sa jednom vanvremenskom Bašagićevom porukom: "Sve je privremeno i sve može biti od danas do sutra ali ipak imade nešto što nije prolazno, što ne može ni puki slučaj, ni najljući neprijatelj uništiti, a to su umotvorine koje mi zovemo literaturom. U tom carstvu ni sila, ni slučaj, dapače ni zub vremena, ne može pomračiti umne stečevine naroda koje je privrijedio kad je pobijedio barbarstvo i neznanje. Taj trijumf ostaje na vijeke jer je on amanet budućim naraštajima i vremenima."

Slijedeći takav amanet realizirani su brojni "Preporodovi" kardinalno važni projekti, od kojih treba spomenuti one koji su osmišljeni i implementirani u periodu poslije obnoviteljske skupštine, kao što su: Povelja o bosanskom jeziku, bošnjačka književnost u 100 knjiga, godišnjak „Preporoda“, bošnjačka kuća znanja, enciklopedija i leksikon Bošnjaka, konkursi za najbolje literarne i likovne radove, projekti afirmacije narodne kulture, muzike i folklora Bošnjaka, kao i mnogi drugi projekti koji na najbolji način prezentiraju dosege savremene civilizacije kao produkta nauke i inovacija i kulture kao produkta umjetnosti, filozofije, običaja i tradicije.

Poštovane dame i gospodo, dragi prijatelji,

Njemački sociolog Ralf Dahrendorf je jednom rekao da je potrebno šest mjeseci da zamijenite politički sistem, šest godina da transformišete ekonomski sistem, a šezdeset godina da promijenite društvo. Smatram da je dobro što se „Preporod“ ne bavi prvim segmentom i što je uspio sačuvati svoju političku neovisnost. Bošnjački narod kao i svaki drugi narod na svijetu ima pripadnike koji slijede različite ideologije, lijevo ili desno politički orijentirane, vjerski ili sekularno orijentirane, liberale ili konzervativce i to tako treba biti, jer svaki narod će biti bolji i uspješniji ukoliko ima šarolikost i jednu vrstu pozitivne konkurencije između različitih ideja. „Preporod“ je uspio da se izdigne iznad dnevnih politika i mislim da je to dobro i na tome čestitam profesoru Kodriću i rukovodstvu „Preporoda“.

S druge strane, ulogu „Preporoda“ vidim upravo u ovom trećem, ali i najzahtjevnijem cilju koji je spomenuo Dahrendorf, a to je promjena, odnosno kreiranje društvenog ambijenta za takmičenje u dobru. To nije proces koji se dešava brzo, to je višegeneracijski projekat i samo najbolje i najkvalitetnije institucije mogu raditi na tome, a to svakako jeste „Preporod“ sa svojih više od 60 podružnica i društava, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u inostranstvu.

Želim vam puno uspjeha u daljem radu i zalaganju za multietničku, multikonfesionalnu i cjelovitu Bosnu i Hercegovinu u kojoj će biti prostora za sve ljude kojima je ona domovina, bez obzira na njihovo ime, vjeru, naciju, porijeklo ili bilo koju drugu karakteristiku.

I dozvolite mi na kraju, da se prisjetim nedavno preminulog prof. dr. Enesa Durakovića, člana Obnoviteljske skupštine „Preporoda“ i predsjednika „Preporoda“ u periodu od 1993. do 1994. godine, rekao bih u najtežim vremenima za bošnjački narod u njegovoj historiji. Prof. Duraković je jedan od najzaslužnijih za ovo što sam pomenuo maločas, a to je borba za državu Bosnu i Hercegovinu kao maticu, odnosno okvir slobode i postojanja bošnjačkog naroda. Riječ je o čovjeku koji je bio jedan od osnivača Vijeća Kongresa bošnjačkih intelektualaca, predsjedavajući plenarne sjednice Prvog bošnjačkog sabora i ministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta u Vladi Republike Bosne i Hercegovine. Neka mu je vječni rahmet i laka zemlja bosanska.

Hvala na pažnji!”

